

2. Šentjakovski okraj: Turk 363, Krega

Planina: Štravs 20, Kobi 145, Majdič 117.
Hotedrška: Majdič 70, Kobi 73.
Črni vrh: Štravs 12, Kobi 201, Majdič 149.
Vojsko: Štravs 30, Kobi 110, Majdič 50.
Žiri: Štravs 54, Kobi 444, Majdič 122.
Preserje: Štravs 3, Kobi 207, Majdič 78.

Okraj Litija-Višnja Gora-Radeče:
Zagorje: Etbin Kristan 404, Taufer 116, Zajc 90.
Kotredež: Kristan 77, Zajc 86, Taufer 15.
Aržiše: Kristan 261, Zajc 90, Taufer 33.
Litija: Kristan 7, Zajc 165, Taufer 80.
Smartno pri Litiji: Zajc 290, Taufer 77.
Hotič: Kristan 24, Taufer 72, Zajc 66.
Vače: Kristan 1, Lampert 54(?), Zajc 68, Taufer 51.
Konj: Kristan 12, Zajc 58, Taufer 12.
Radeče: Kristan 22, Zajc 139, Taufer 101.
Št. Lambert: Kristan 26, Zajc 139, Taufer 54.
Višnja Gora: Zajc 182, Taufer 20.
Prežganje: Kristan 5, Zajc 269, Taufer 4.
Št. Janž: Kristan 1, Zajc 156, Taufer 170

Ljubljanska okolica:
Spodnja Šiška: Anton Kristan 416, Knez 335, Dimnik 88.
Zgornja Šiška: Kristan 69, Knez 114, Dimnik 98.
Moste: Kristan 107, Dimnik 218, Knez 140.
Grosuplje: Kristan 2, Dimnik 250, Knez 44, Zajc 3.
Dobrova: Kristan 5, Dimnik 271, Knez 62.
Rudnik: Kristan 1, Dimnik 78, Knez 33.
Medvode: Dimnik 328, Knez 65.
Šmarje: Dimnik 128, Knez 79.
Št. Vid: Kristan 12, Dimnik 269, Knez 88.

Radvoljica-Kranjska Gora-Tržič:
Jesenice: Pintar 396, Piber 388, Kržišnik 236.
Tržič: Pintar 126, Piber 232, Kržišnik 86, praznih 19, razcepljeni 4.
Boh. Bistrica: Pintar 24, Piber 213, Kržišnik 174.
Bled: Pintar 11, Piber 137, Kržišnik 131.
Lesce: Pintar 13, Kržišnik 128, Piber 59.
Podnart: Pintar 22, Kržišnik 101, Piber 70.
Kropa: Pintar 2, Piber 80, Kržišnik 12.
Kranjska Gora: Pintar 115, Piber 143, Kržišnik 25.
Radvoljica: Pintar 1, Piber 54, Kržišnik 45.
Ljubno: Piber 49, Kržišnik 21.
Koroška Bela: Pintar 229, Piber 204, Kržišnik 68.
Gorje: Pintar 57, Piber 465, Kržišnik 57.
Kovor: Pintar 26, Piber 105, Kržišnik 65.
Srednja vas: Pintar 2, Piber 386, Kržišnik 63.

Postojna-Senožeče-Illirska Bistrica-Vipava-Lož:
Senožeče: Gašpari 211, Pegan 149, Tokan 25.
Stari trg-Rakek: Pegan 418, Gašpari 184.
Gornje Ležee: Pegan 196, Gašpari 170, Tokan 14.
Prestranek: Gašpari 102, Pegan 50, Tokan 60.
Lož: Gašpari 67, Pegan 55.
Št. Peter: Gašpari 166, Pegan 305, Tokan 34.

Postojna: Gašpari 519, Pegan 191, Tokan 18.
Illirska Bistrica. Klavčar: Pegan 136, Gašpari 116, Tokan 8.
Trnovo: Pegan 124, Gašpari 126.
Košana: Tokan 7, Pegan 182, Gašpari 61.

Kamnik-Brdo.
Brezovica: Lavrenčič 75, Slokar 17.
Prevoje: Lavrenčič 162, Slokar 105.
Domžale: Slokar 136, Lavrenčič 195.

Trzin: Slokar 95, Lavrenčič 177, Ručigaj 3, Grad 2, Riedl 1.
Trojane: Lavrenčič 164, Slokar 71.
Jarše-Mengeš-Radomlje-Rova, Volčji potok: Slokar 26, Lavrenčič 134, Tomšič 1.
Lukovica: Slokar 105, Lavrenčič 162.
Mengeš: Slokar 58, Lavrenčič 178.
Kamnik: Slokar 145, Lavrenčič 222.
Dob: Slokar 47, Lavrenčič 47.

Novo mesto-Črnomelj-Metlika.
Gornje Polje: Mihečič 29, Fleischmann 32, Klinc 3.
Črnomelj: Mihečič 90, Fleischmann 59.
Metlika: Fleischmann 165, Mihečič 71, Škerlj 5.
Novo mesto: Škerlj 216, Mihečič 74.
Št. Peter: Škerlj 42, Mihečič 318.
Kandija: Škerlj 163, Mihečič 368.
Prečna: Škerlj 113, Mihečič 221.

Kranj-Škofja Loka.
Škofja Loka: Dolenc 155, Jarc 153.
Javorje: Dolenc 20, Jarc 136.
Poljane: Dolenc 144, Jarc 136.
Kranj: Dolenc 308, Jarc 106.

Krško-Kostanjevica-Mokronog-Trebnje.
Krško: Kožar 362, Hladnik 332, drugi 9.
Raka: Hladnik 70, Kožar 125.
Mokronog: Zupančič 138, Hladnik 229.
Št. Jernej: Zupančič 224, Hladnik 488.

Ribnica:
Ribnica: Jaklič 262, Andolšek 147, Trškan 14, neveljavni 14, razcepljeni 8.
Plesce: Jaklič 47, Andolšek 17.
Podgora: Jaklič 171, Andolšek 3.
Velike Lašče: Andolšek 72, Jaklič 48.

Stajersko.

— Maribor. (Slovensko gledališče.) Na Miklavžovo nedeljo dne 7. decembra 1913 točno ob 4. popoldne se uprizori za otroke in za odrasle jako zabavna romantična igra »Pogumni krojaček«, ki jo je poslovenil O. Zupančič. Predstava se vrši v štirih slikah: I. slika: Krojač Trska in njegov sin; II. slika: Kraljevič iz devete dežele; III. slika: Ali in Murfi; IV. slika: Fridolinček, dobri sinček. Sodeluje orkester »Glasbenega društva«. Neposredno po predstavi nastopi Miklavž s sijajnim spremstvom anđelov, parkljev, Luciferja, Belcebuda itd. Nato sledi obdarovanje. Cenjeni starši so naprošeni, da pridržijo otročice na svojih prostorih. V mali dvorani bo potem kratka zabava s plesom kakor zadnjič. Predprodaja vstopnic pri g. Weixlu, Glavni trg 22. Daria pravčasno oddati! — Dramatično društvo v Mariboru priredi »Veliki planinski ples« z vojaško godbo pešpolka grofa Khevenhüllera št. 7 dne 1. (2. je svečnica) svečana 1914 v velikih dvoranah Narodnega doma v Mariboru, nakar že danes opozarjamo.

Koroško.

— Nezgoda na železniškem prelazu. Na prelazu celovške ceste pri Beljaku je trčil tovorni vlak v enovprežni voz nekega okolčana. Konj je obležal na mestu mrtev, voznik pa se je rešil. Preiskava je dognala, da so bile zavornice odprte.

— Ustrelil se e v Borovljah v svojem mlinu 35letni Juri Regačnik. Ustrelil se je z lovsko puško v glavo. Našli so mrtvega. Vzrok samomora ni znan.

Pomočniški shod stavbinskih delavcev v Trstu.

V sredo 26. novembra se je vršil v telovadnici občinske šole v ulici Parini pomočniški shod, ki je bil zelo dobro obiskan. Velika šolska telovadnica je bila natlačena tržaških zidarjev. Dnevni red shoda je bil: 1. Poročilo pomočniškega odbora; 2. posredovalnica za delo; 3. vajeniške pogodbe in strokovna izobrazba; 4. pokritje stroškov pomočniškega odbora; 5. volitev novega pomočniškega odbora.

Točno ob določeni uri odprla shod načelnik pomočniškega odbora scdr. Sigon, ki se je zahvalil za obilno udeležbo in pozdravil zastop-

nike zadruga (konsorcija) stavbinskih mojstrov, g. dr. De-Pupila in Scherco.

V imenu pomočniškega odbora je podal poročilo sodrug Petejan. Iz poročila posnemamo sledeče:

Delo, ki bi ga bil moral izvršiti pomočniški odbor, je pravzaprav izvršila strokovna organizacija, in sicer zaradi tega, ker pomočniški odbor ni imel denarnih sredstev na razpolago. Najvažnejše, kar se je izvršilo, je nova delovna pogodba, potom katere so pridobili tržaški zidarji precej povišanja na plači. Ustanovili smo posredovalnico za delo. Prisilili smo namestništvo, da je imenovalo načelnika pomočniškega odbora za kontrolorja, ki je imel pravico kontrolirati vsa stavbinska dela. Izvršili smo veliko intervencij pri zadrugi, pri posameznih podjetnikih, ki niso upoštevali pogodbe, pri namestništvu in pri ministru za javna dela zaradi tega, ker je tvrdka »Union« odpustila domače delavce pri zgradbi justične palače. Nismo zamudili nobene prilike, da ne bi zastopali interesov in pravic zidarjev.

Do konca leta 1912 niso kršili podjetniki delovne pogodbe in so jo upoštevali. Le žal, da smo morali suspendirati začasno posredovalnico za delo, zaradi nezavednosti nekaterih zidarjev, ki se niso hoteli obračati nanjo. Ravno tako smo morali vsled pomanjkanja sredstev ustaviti delo stavbinskega kontrolorja, ker se vlada ni hotela odločiti, da bi plačala stroške za kontrolorja.

V začetku leta 1913. se je pojavila na eni strani velika gospodarska kriza in brezposelnost, na drugi strani je pa začela izgubljati strokovna organizacija svojo moč, del zidarjev se za organizacijo ni brigal. Naravno, da so podjetniki to situacijo zase izrabili in kršili so pričeli pogodbo zmeraj bolj, tako da danes sploh ne vemo, ali pogodba še eksistira ali ne. Pomočniški odbor in organizacija sta tudi v tej krizi izpolnjevali svojo dolžnost. Naznanili smo podjetnike, ki so kršili pogodbo. Še ta mesec smo poslali odboru zadruga stavbinskih mojstrov sledečo spomenico:

Slavni zadrugi stavbinskih mojstrov v Trstu.

Delovna pogodba, sklenjena med zadrugo stavbinskih mojstrov in pomočniškim odborom, meseca marca 1912. in potrjena od ces. kr. namestništva, je bila na splošno upoštevana do konca leta 1912. Ali že v začetku 1913. so začeli podjetniki izrabljati delovno krizo, da niso več upoštevali določb delovne pogodbe. Pomočniški odbor in strokovno tajništvo sta vse te slučaje takoj naznanila odboru zadruga stavb. mojstrov in resnici na čast moramo izjaviti, da se je odbor zadruga vedno potrudil napraviti red, ali vendar brez uspeha.

Danes smo zopet prisiljeni naznaniti podjetnike, ki so na nesramen način prekršili delovno pogodbo. Zahtevamo od zadruga, da energično in takoj poseže vmes, ker je ona odgovorna za kršenje delovne pogodbe.

Člen 1. delovne pogodbe (Sprejemanje na delo) se več ne upošteva. Skorje vsi podjetniki vzemajo na delo najraje zunanje zidarje in puščajo na stotine tržaških zidarjev, da stradajo na cesti. Celo pri občinskih in državnih zgradbah dela dve tretjini zunanjih zidarjev.

Člen 2. (Minimalne plače) se tudi ne upošteva. Več podjetnikov je, ki plačujejo zidarje (zlasti zunanje) pod minimum.

Naravnost nesramno pa postopa podjetnik Pucalovich na stavbi v Rojanu, ki zahteva od zidarjev, da podpišejo izjavo, s katero se obvežejo delati pod minimalno plačo, kar je proti delovni pogodbi. To izjavo so podpisali vsi, ki so hoteli pri njem delati.

Člen 4. Delovni dnevi, delovni čas in prazniki. Tudi ta člen večina podjetnikov ne upošteva. Prazniki se po pogodbi odpravljajo, ali to leto so morali zidarji te praznike praznovati in so s tem zgubili duino. Za izredne ure niso plačali po 20 % več. Podjetnik Malossi na primer je zidarje prisilil delati izredne ure brez odstopkov in ako se je temu kdo uprl, je bil v soboto odpuščen.

Priznamo, da so tudi zidarje večkrat prosili za izredne ure brez odstopkov. Ali to še ne opravičuje, da so podjetniki na splošno sami sišili, da se dela brez doplačila.

Člen 12. Akordno delo, ki je za zidarje velike moralne in materialne važnosti je bilo na splošno prekršeno. Več podjetnikov je dalo delo

na akord, ki je po pogodbi odpravljeno. Zidarji delajo ali so delali na akord pri sledečih podjetnikih (za katere vemo):

Tvrdka »Union« na justični palači in na gradbi Austro-Americana, Piccini na Gropadi, Müller v Rojanu, Martelanc v prosti luki, Germek v Rojanu, Pucalovich v Rojanu, Mosco Via Picardi, Ghira delavske hiše v Ponciani.

Vprašujemo zadrugo stavb. mojstrov, ako je pripravljena storiti vse, kar se stori da, da se prepreči nadaljno kršenje delovne pogodbe? Mislimo, da bo zadruga to storila, drugače bodo pomočniški prisiljeni izrabiti vsa sredstva, ki so pripravna, da se prisili vse podjetnike upoštevati delovno pogodbo.

Delovno pogodbo je upoštevati v času dobre konjunktore, kakor tudi v času slabe in ne samo takrat, ko podjetnikom prinaša dobiček.

Naj si zapomnijo gospodje podjetniki, da sedanja kriza ne bo trajala vedno. Pride čas, ko bo veliko dela, a pomanjkanje zidarjev. Takrat se bodo lahko zidarji spomnili na nasilstva, katera so to leto pretrpeli in bodo takrat podjetnikom to vrnilo. Vse to smo hoteli javno povedati za to, da se že danes precizira odgovornost za eventualne boje, ki bodo nastali in ki ne bodo v korist stavbinski industriji v našem mestu.

Za pomočniški odbor: Mihael Sigon, načelnik. Za deželno tajništvo: Josip Petejan, tajnik.

Nadalje smo poslali občinskemu svetu dogovorno s strokovno komisijo in z organizacijami vseh stavbinskih strok resolucijo, ki zahteva poleg drugega tudi sledeče:

Vse kategorije stavbinskih delavcev zahtevajo pri mestni upravi (enako zahtevajo predložijo tudi namestništvu za državna dela), da se morajo podjetniki pri prevzemanju javnih del obvezati, da se delo res izvrši v Trstu, da sprejemajo na delo najprej domače delavstvo brez razlike narodnosti in državljanstva, da se bodo strogo izpolnjevale plačilne pogodbe, sklenjene med pristoječo organizacijo delojemalcev in podjetniki ali potom zadrug in da se bodo strogo držali vseh zakonskih predpisov in naredb v varstvo delavcev in vseh predpisov tikaajočih se vajencev.

Ta kategorije delavcev pa, kjer ne obstoja nobena plačilna pogodba za delavce, je dolžnost podjetnikov, da se obvežejo že pri najemu mestnih del, dajati lastnim delavcem minimalno plačo, ki ne sme biti manjša od navadne plače v isti kategoriji. Tak predpisi so že vpeljeni po mnogih občinah in dajejo zgled v tem oziru posebno občini na Angleškem, v Nemčiji, na Francoskem, v Belgiji in celo tudi v Avstriji.

Ako hoče slediti mestna uprava v Trstu tem zgledom, se bo število brezposelnih domačih delavcev zmanjšalo in eksistenca istih delavcev, ki so vpsoljeni pri občinskih delih, bo manj negotova. (Konec pril.)

Zadnje vesti.

BOJ TISKARSKIH DELAVCEV.

Podjetniška otenziva.

Dunaj, 1. Posebno poročilo.) Tiskarski podjetniki so začeli agresivno nastopati. Tupa-tam so posamezna podjetja že v nedeljo odpovedala delavcem oziroma jih odpustila. Tudi iz pokrajine prihajajo take vesti.

Položaj se poostruje. — Podjetniki pričenjajo z izporom.

Dunaj, 2. (Posebna poročila.) Že od začetka tarinih pogajanj je bilo opaziti, da sta med tiskarskimi podjetniki dve struji. Ona, ki želi mirno spravo in spoznava velikansko škodo, ki bi jo z neutemeljeno trmo prizadelo tiskarski industriji, pa je očitno v manjšini in doslej tudi ni pokazala nobene energije, da bi se uveljavila. To je podpalilo pogum hujšakaev, ki so izdali geslo, da naj podjetniki izključijo četrtino organiziranih tiskarjev od dela. Doslej je ta sklep le deloma izveden. Na Nižjem Avstrijskem, na Gornjem Avstrijskem, na Salcburškem, v Šleziji in na Tirolskem, kjer so hujšaki na čelu podjetniške organizacije, je nekoliko izporov; na Češkem jih ni še nič. V Krakovem je razmeroma veliko pomočnikov izprtilih. Skupno število izprtilih znaša 999; med temi je 340 že odpuščenih, 659. je pa odpovedano. Torej je izprtil šest odstotkov, medtem

drožko peljal po Pragi, a v veliki zmešnjavi, med jokom matere, katera je brez diha priletela v spalni halji v sobo, kjer so detektivji že izvrševali povelje in pregledovali.

Hlastno je govoril z očetom in Venom in se oziral po ulici, kjer so ob hodniku stali sodovi z ribami, in nad katero je viselo nizko, kalno, zimsko nebo.

Ko se je drožka ustavila, je veselo skočil v večjo očetovske hiše, hitel po stopnicah in krepko stisnil roko Otiliji, katera mu je prva priletela nasproti.

XLIII.

Mirni pa niso bili prazniki. Še istega dne zvečer se je zgodil v Mosteckih ulici na Mali Strani umor, kateri je povzročil po celi Pragi veliko senzacijo.

Umorjen je bil policijski ovaduh Mrva, na katerega izjavi je slonel glavni del procesa. Bil je dvajsetleten, grbast, slabokrven mladenič; kakor so častniki pisali, je bil prenasiten z berilom krvavih romanov in fantaziral o izmišljenih romantičnih tajnih društvih. Kakor so pisali dnevniki o njem, se je prišteval k frakciji napredne Omladine, udeleževal se delavskih demonstracij in bil tudi pri vseh onih protidinastičnih demonstracijah, katere so povzročile razglas izjemnega stanja. Prijeli so ga tudi in utaknili v preiskovalni zapor v kazenskem sodišču, a kmalu so ga zopet izpustili na prosto. Že takrat so ga sumničili, da je izdal udeležnike demonstracij, potem so našli neki zapisnik, katerega mu je izvalila njegova ljubica in odslej so krožile vesti, da je Mrva v službi policije.

Za resnico.

Roman

Spisal Jožef Laichter.

(Dalje.)

»Nisem popolu nasprotnik kritizma«, je ta nadaljeval, »a i kritizem mora imeti svoje meje, da ne povede do uničenja avtoritete. Tudi nisem nasprotnik izobrazbe — naj se izobražuje mladina, saj izobraženec vedno lažje more aplicirati Sokratovo »spoznavaj samega sebe«, kar meni velja več nego naboženski stral pred kakšno bodočo kaznijo. Razumevam na primer tudi slabosti cerkve. Jaz sam ne verujem v marsikaj, pa vendar hodim s cerkvijo, da bi ohranil avtoriteto. In poznam slabe strani naših postav, a pri tem mi je vsak zakon sveta stvar. In tako mora biti človek v vsaki smeri lojalna in spoštovati sedanje naprave, in če bi tudi uvideval, da ne zadoščajo. Če pa dela drugače, pa zasluži, da se pokori.«

»Da se pokori?«
»Da, da se pokori.«
In zopet je bilo tiho v sobi in slišalo se je zadrževano ihtenje. Nato je svetnik povpraševal, česa obdolžujejo Ivana. In znova je začel grmeti proti nepremišljenim geslom in stavitelj je zopet topo gledal.
»Kaj ni mogoče storiti nič — čisto nič?« je konečno izpregovoril proseče.
»Skratka, nič se ne da storiti.« je odvrnil svetnik Koldinsky; »pravici se mra pustiti prosta pot. Ta si že naide svojo pot. Za svojega lastnega otroka ne bi učinil stopinje, tedaj

ne morem niti v tem slučaju. Jaz bi ga pač ne hotel več spoznati za sina, ako bi mi storil tako sramoto.«

Stavitelj in soproga sta odhajala uničena. Stopila sta na dež, vstopila v voz. Ta se je premaknil in ju peljal po brizgajočem blatu praškega tlaka na Vinograde.

XLII.

Cele tri mesece Ivan ni prišel iz poslopja deželnega kazenskega sodišča, spoznavajoč popolnoma novo, nepozabljivo življenje, kateremu se je prilagajal rad ali nerad; enostavno in nekako tudi izčrpavajuče življenje. Ves ta čas je visel nad njegovo glavo Damoklejev meč in Ivan se je v duhu pripravljal na njegov padec.

Sicer pa v ječi življenje ni bilo baš prestrašno. Seveda je bil Ivan navajen boljše stanovitve in bolje spati, bil je navajen svobodno razpolagati s svojim časom in svobodno odločevati sam o sebi, dočim mu je tu življenje teklo v tiru, katerega je določal ječin red, toda na drugi strani pa je bila precejšnja olajšava vendarle v tem, da niti sedaj ni bil popolnoma odločen od zunanega sveta. Imel je zvezo z domom in s tovariši, i s pismi i z obiski, katere je svobodno vzprejemal, imel je tu i Soumarja, s katerim je lahko debatiral, in naposled ga je krepčala i misel, da ima njegovi podobno usodo več nego sedemdeset mladih ljudi, ki so bili vsi zaprti radi istih demonstracij, zaradi katerih se je sam nahajal v zaporu in katerih postanek je sodniško preiskovanje prištevvalo na rovaš tajnemu društvu »Omladina«.

Čeravno se je težko moglo trditi, ali je

eksistiralo podobno tajno društvo in če je eksistiralo, ali so bili njegovi člani baš obdolženci, kateri so bili v zaporu, vendar se je cela preiskava in poznejša obravnava proti zaprtim poglavitno naslanjala na eksistenco tega društva.

Preiskava je bila sicer že dokončana v vinotoku; ker pa je proces moral biti dovršen hkrati proti vsem zaprtim, so se zavlekle priprave za glavno obravnavo in s tem i preiskovalni zapor do prosinca.

In tu je, preden je bila še glavna obravnava, prišel Ivan vsaj začasno zopet na svobodo. Izpustili so ga baš pred svetim večerom, ko je vložil precejšnjo kavcijo. Hkrati kakor on je bilo izpuščenih še več drugih zaprtih. Zato je pred hišo kazenskega sodišča tega dne bilo živo, množica prijateljev in občinstva je pričakovala tu jetnike.

Ivana je čakal stavitelj z Veno. Tudi Mikyška je bil tu.

»No, Hrubi, vendar boste imeli vesele praznike,« je klical Mikyška, drenjajoč se izmed množice in podavajoč temu in onemu roko. »Pokazite se, kakšen ste v božji svetlobi?«

»Pridite k nam!« je Ivan dejal naglo, smehljajoč se, in sedel z očetom in bratom v najet voz. In ozrl se je po Karlovem trgu in zapazil cel gozd dreves ob cesti; to je učinkovalo intimo nani. Pozabil je ječo, tovariše, ki so prišli z njim na prosto, in se sladko spominjal, da je jutri resnično svet večer in da ga bo za nekaj minut toplo pozdravila mati in gorka čarobnost doma. In se je zamislil tri mesece nazaj, na oni dan, ko so ga zaprli. V duši se je mimogrede spomnil jutra, ko se je tudi z

je nekaj časa sem postal redek, se skriva in vedno težje postaja, zaslužiti si ga. Toda po-

ko je bilo nameravano, da se jih izpre 25 odstotkov.

Na Dunaju.

Dunaj, 2. (Posebno poročilo.) Na Dunaju je imelo povelje hujšakcev, da naj se bojkotira četrtina vsega tiskarniškega osebja, razmeroma je majhen uspeh. Izprti je okrog 500 pomočnikov. Tvrdke, ki so se posebno izkazale so: Adolf Holzhausen, predsednik delodajalcev v tarifnem uradu; Kristofa Reisserja sinovi, izmed katerih je eden predsednik državne zveze tiskarnarjev; Kainz in Karl Fromme, klerikalna tiskarna »Nordbertus« ter Pavel Gerin. Tudi nekoliko najmanjših delodajalcev se je pridružio tej »akciji«. Omeniti je, da je med izprtimi mnogo pomočnikov, ki so bili dolga leta, celo desetletja v dotičnih podjetjih.

Petdeset odstotkov na Tirolskem.

Dunaj, 2. (Posebno poročilo.) Po vesteh iz Inomosta so tirolski tiskarnarji dosegli rekord. Izprti so 50 odstotkov tiskarjev, t. i. 145. (To je politika, ki jo bodo gotovo podjetniki sami še najbolj obžalovali. Izpor je v Avstriji dvorezen nož. Proti tako trdni organizaciji, kakršna je tiskarska, je pa to orožje, ki ne prinese zmage. Tiskarji so pripravljeni na vsak boj in se ne dajo ustrahovati.)

VELIKA DEMONSTRACIJA V GRADCU.

Gradec, 1. Včeraj je več kakor 10.000 delavcev demonstriralo za socialno zavarovanje. Iz posameznih okrajev so delavci prikorakali v izprehodih v »Industriehalle«. Govorili so zastopniki raznih strok. Ob polu 12. je bil shod končan, potem je korakala velika množica na glavni trg, kjer je govoril sodr. Muchitsch. Za zaključek je množica zapela pesem o delu. Demonstracija je napravila velik vtisk.

OGRSKA DELEGACIJA.

Dunaj, 2. Ogrska delegacija je imela včeraj pod predsedstvom svojega predsednika Langa plenarno sejo, katere so se udeležili tudi opozicijski delegati.

Pred prehodom na dnevni red je dobil besedo del. grof Mihael Karolyi za obrambo osebnih napadov. Karolyi pravi: Grof Tisza me je napadel napram neki deputaciji zaradi mojega govora v odseku za zunanje zadeve, kjer sem opozarjal, da se francoski kapital izogiba ogrskega trga. Z ne tisti seji sem naglašal, da je uniljivo, da se francoski kapital ne nalaga v deželi, ki rabi denar za oboroževanje zoper vzajemno trojico. S tem pa nisem hotel odvrniti francoskega kapitala od ogrskega trga. Pravi vzroki hudih govorov o naših financah leže v finančni politiki vlade in v tem, da se aganja panama.

Predsednik poziva govornika, naj govori na kratko.

Grof Apponyi: Čudno, da se pri nas vedno jemlje govornikom beseda, čim se je izreče »panama«.

Grof Tisza: Jaz sem le kritiziral finančno-politično znanje grofa Karolyija, četudi zelo ostro.

Grof Apponyi: Karolyiju se prepoveduje vsaka meritorična izjava, Tisza pa sme na dolgo in široko razpletati zadevo.

Grof Andrassy: Opozicija ima tukaj kakor v državnem zboru nasilno večino zoper sebe. Ta večina vrši tudi tehnično obstrukcijo. Če izostane večina od seje brez razloga, krši s tem pravilnik. Tako se je zgodilo na zadnji seji, ki je bila sklicana na predlog opozicije.

Grof Khuen-Hedervary: Člani večine niso ravnali na povelje, ampak so se med seboj domenili, da ne pridejo na sejo in so o tem obvestili predsednika.

Predsednik: Tudi manjšina je že izostala od seje.

Grof Hadik: Ampak seje nismo onemogočili.

Po daljši debati se preide na dnevni red. Grof Hadik energično protestira, da se rabi parlamentna straža državnega zbora v delegacijah; to je kršenje imunitetne pravice delegatov. Na podlagi kakšnega zakona je predsednik poklical stražo? Proti komu more nastopiti straža? Ali se bo rabila parlamentna straža tudi tedaj, če bo imela ogrska delegacija skupno sejo z avstrijsko?

Predsednik pravi, da straže ni poklical on. Upa pa, da je ne bo treba v nobenem slučaju rabiti. Na skupno sejo z avstrijsko delegacijo res še ni mislil.

Grof Andrassy ostro kritizira izključitev delegata Rakovskega. Zaradi tega se razvije zelo razburjena debata med njim in grofom Tiszo.

Popoldne se je nadaljevala debata o parlamentni straži.

Na koncu je grof Apponyi vložil interpelacijo na grofa Berchtolda, ki se bavi z njegovim eksperimentom in vprašuje, če je minister za zunanje zadeve pripravljen podati polasna o onih važnih točkah zunanje politike, o katerih je v ekspezijski molčal. Po utemeljitvi te interpelacije res seja zaključil.

Priljudnja seja bo v torek, 9. decembra.

USTAVNOST NA HRVAŠKEM.

Volitve razpisane.

Zagreb, 2. Posebna izdaja uradnih »Narodnih Novin« objavlja razpis volitev za sabor. Volitve bodo po vsej deželi dne 16., ožje volitve pa dne 17. decembra.

Kolportaža dovoljena.

Zagreb, 2. Včeraj je policija preklcala prepoved kolportaže. (Torej zaostajamo še za Hrvaško.)

Časopisje in Cuvaj.

Zagreb, 2. Včeraj so izšli časopisi prvič zopet brez preventivne cenzure. Vsi opozicio-

neba življenja sili vsakega k boju za zaslužku in kdor ga noče dobro prestati, mora biti zdrav, krepak in trden. Zato rabimo, če ne moremo spati, če smo nervozni, trudni, če nam kri sili in če smo zdelani, Fellerjev prijetno

nalni listi se bavijo s preklicem komisarijata in ostro napadajo bivšega komisarja Cuva, a, kateremu očitajo, da je zlorabljal preventivno cenzuro za sebične namene.

Prva konfiskacija.

Zagreb, 2. V nedeljo je bila preventivna cenzura odpravljena. Včeraj je bila že konfiscirana »Slobodna Rijeka«.

NASEDEN PARNIK.

Pulj, 1. Zadnja noč proti 2. je parnik »Petka«, ki je last Dubrovačke paroplovne družbe, vsled goste megle pri Puntu Monumenti nasel in je v težavnem položaju. Tripkovičeva ladjedelnica je odposlala rešilna parnika »Titan« in »Ciklop« na pomoč.

NEMŠKI DRŽAVNI ZBOR.

Berlin, 2. Na včerajšnji seji državnega zbora je dal predsednik Kaempff prečitati brzojavno doposlano protestno resolucijo občinskega sveta v Zabernu zaradi vojaških nasilstev. Na dnevnem redu je interpelacija alžalskih poslancev o tem predmetu. Kancelar Bethmann-Hollweg izjavlja, da bo odgovoril na interpelacijo, čim dobi rezultate preskave, ki je uvedena. Nato sledi prvo čitanje zakona o podaljšanju trgovinskega provizorija z Anglijo.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:

celoletna	K 21 60
polletna	10 80
četrtletna	5 40
mesečna	1 80

Za Nemčijo:

celoletna	K 26 40
polletna	13 20
četrtletna	6 60
mesečna	2 20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vln. v administraciji in tobakarnah.

Naročnina se pošilja pod naslovom Upravišništvo »Zarje« v Ljubljani.

Končni rezultat deželnozbornskih volitev na Kranjskem.

Idrija, 2. V okraju Vrhniko-Logatec-Idrija-Cerkulca je bilo oddanih veljavnih glasov 7984. Stravs je dobil 1053 glasov, Kobi 4958, Majdič 1934. Izvoljen klerikalec Kobi.

Zagorje, 2. V okraju Litija-Višnja Gora-Rateče je bilo oddanih veljavnih glasov 7111. E. Kristan dobil 887 glasov, dr. Zajec 4642, Taufer 1425, razcepljenih 175. Izvoljen klerikalec dr. Zajec.

Jesenice, 2. V okraju Radovljica-Kranjska Gora-Tržič je bilo oddanih veljavnih glasov 6855. Pintar je dobil 1164 glasov, Piber 3990 glasov, Kržišnik 1654. Izvoljen klerikalec Piber.

Izjava.

Podpisani Fran Bartel obžalujem, da sem priobčil kot odgovorni urednik »Zarje« v številki 702 z dne 7. oktobra 1913 članek »Velikanski fiasko« z vsebino: Najgorečnejši agitator za »Zvezo« je bil izprva neki Hochmüller in za njim famozni Johann Škerljanc, ki se je ponašal s socialno demokratičnim prepričanjem dokler si ni izboljšal gnotnega položaja s pomočjo naše »socialno demokratične organizacije«... Vsled tega je bil tu Johann na dobrem in čemu bi se tedaj ukvarjal še dalje z dolgočasnim socializmom. In tako si je gospod Johann zbral najlepši šport, pomagati kapitalizmu na noge ter organizirati krumirstvo in denuncianstvo... in zadnja parlamentarna akcija je spravila »Zvezo« na rob propada in Johann lahko zakliče: »Še ena taka zmaga pa bo po nas«; preklicujem v članku vsebovane Ivana Škerljanca zadevajoče obdolžitve kot neutemeljene in neistinite ter plačam stroške, Fran Bartl.

Delavci!

Vi najboljše občutite draginjo, zato je bodite previdni pri nakupu vaših potrebščin. Ako rabite dobre črevlje, obrnite se zaupno na znano tvrdko

A. Schweitzer
Ljubljana, Prešernova ul. 48.

Zaloga slovitih Mnihovograških črevljev.

Veliko organiziranih delavcev kupuje pri nas in imamo mnogo pohvalnih priznanj. Solidno blago. Nizke cene.

Palma kavčukovi podpetniki.

Tipežni in ceni otroški čevlji.

Pristni ameriški črevlji.

Trpežni črevlji za delavnice.

dišeči zeliščni esenc-fluid z znamko »Elza-fluid«, ker krepča, krepi mišice in živce, hladi in oživilja. Kakor vedno iznova izvemo, odstranjuje celo zastarele skrninaste in protinove bolečine v prsih in drugod. 12 steklenic za 5 K

franko naj bi vsak nas enateli naročil pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 252, Hrvatsko, ker je to mala glavica, ki daje visoke obresti.

Kamnik, 2. V okraju Kamnik-Brdo je bilo oddanih veljavnih glasov 6471. Lavrenčič dobil 4846 glasov, Slokar 1529, razcepljenih 96. Izvoljen klerikalec Lavrenčič.

Kranj, 2. V okraju Kranj-Skofja Loka je bilo oddanih veljavnih glasov 7175. Jarc dobil 5052 glasov, Dolenec 2044, razcepljenih 79. Izvoljen klerikalec Jarc.

Novo mesto, 2. V okraju Novo mesto-Črnomelj-Metlika je bilo oddanih veljavnih glasov 7243. Mihečič dobil 5331 glasov, Škerlj 980, Fleischmann 792, razcepljenih 140. Izvoljen klerikalec Jarc.

Krško, 2. V okraju Krško-Kostanjevica-Mokronog-Metlika je bilo oddanih veljavnih glasov 8128. Hladnik dobil 4956 glasov, Kožar 1292, Zupančič 1808, razcepljenih 72. Izvoljen klerikalec Hladnik.

Kočevje, 2. V okraju Kočevje-Vel. Lašče Ribnica-Žužemberk je bilo oddanih veljavnih

glasov 6746. Jaklič dobil 5487, Andolšek 983, razcepljenih 276, neveljavnih 291. Izvoljen klerikalec Jaklič.

Postojna, 2. V okraju Postojna-Senožeče-Hirska Bistrica-Vipava-Lož je bilo oddanih veljavnih glasov 8877. Pegan dobil 5480, Gašpari 3106, razcepljenih 291, neveljavnih 444. Izvoljen klerikalec Pegan.

LJUBLJANSKA OKOLICA.

V ljubljanski okolici je bilo oddanih veljavnih glasov 7590. Anton Kristan je dobil 965 glasov, Dimnik 4626, Knez 1917, 82 razcepljenih, 218 neveljavnih. Izvoljen klerikalec Dimnik.

Odgovorni urednik Etbin Kristan.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Litelska tiskarna« v Ljubljani.

Čipkasto blago, čipke, uložki, vezenja

svila, posamentirja, gumbi, zaboti in vse druge modne potrebščine za dame v obilni izbiri in dobrega okusa v

modni trgovini za dame

P. Magdić, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Večja partija delavcev

(težakov) eventualno akordno partija, približno 50—60 mož, se sprejme takoj pri Kranjski stavbinski družbi na Jesenicah za povečanje postaje Oglasi se naj na kolodvoru na Jesenicah.

TOVARNA ČEVLEV V TRŽICU NA GORENJSKEM
PETER KOZINA & KO.
LJUBLJANA
PREDAJA NA DRUGO ROKO
NA BREGU 20. POKOŠT JAKOŠTAROVA
MOSTA

Cene za gospode	K 14—, 17—, 20—
" " dame	" 12—, 15—, 18—
" " dečke št. 36/39	" 10—, 12—
" " otroke št. 22—25 26—28 29—31 32—35	K 5—, 5—, 7—, 8—

Cenejšee vrste od K 150 naprej.

Garnitirana kakovost.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana Prešernova ulica št. 3 Ljubljana

je imela koncem leta 1912.

660 milijonov kron denarnega prometa, 42 milijonov kron vlog in 1 milijon 300 tisoč kron rezervnega zaklada.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. dež. vlade. Za varčenje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
najnovejši brzoparniki z dvema vrtilicama, električno razsvetljavo,
brezličnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da
dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopej itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Trst-New-York, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.
Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov
Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni roki so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa
svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva
za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši.
Hlebi po 1.75 kg veljajo
samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah
„Konsumnega društva za Ljub-
ljano in okolico“. — Člani,
segajte po njem!

Produktivna zadruga ljub- ljanskih mizarjev v Ljubljani

R. Z. Z. O. Z.

se priporoča cenjenemu ob-
činstvu pri nabavi vsakovrst-
nega pohištva, ki ga izdeluje
v lastni, najmoderneje oprav-
ljeni tovarni na Glineah pri
:: Ljubljani. ::

Priporoča se tudi za vsa druga
v mizarstvo stroko spadajoča
:: dela. ::

Delo je vedno solidno,
točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo do-
pošlje brezplačno v najkraj-
:: šem času. ::

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in na-
čelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5**¹/₂⁰/₀ od dne vloge
do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K.
Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski
nasip; v Siški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču,
na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Siški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.